

**Yurt Dışından Getirilerek Sermaye Olarak Konulan Yabancı Paraların Değerlenmesi
Sonucunda Oluşan Olumlu Kur Farkları Nakit Sermaye Artırımı İndiriminden
Yararlanabilir (Mi)**

Mustafa Baturhan Gençaslan

(Bu makale Vergi Dünyası Dergisinin Şubat/2019 sayısında yayımlanmıştır.)

ÖZ

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 280/A maddesi, 27.03.2018 tarihinde ikinci mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 7103 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un 11'inci maddesinde yer alan hukuki düzenlemeyle yürürlüğe girmiş, böylelikle, yurtdışından getirilerek sermaye olarak konulan yabancı paraların değerlenmesine yönelik olarak özel bir uygulama ihdas edilmiştir. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10/1-ı maddesinde ise nakit sermaye artırımında indirim müessesesi düzenlenmiştir. Makalemizde, Vergi Usul Kanunu'nun 280/A maddesinin uygulanması neticesinde özel fonlar hesabında biriken olumlu kur farklarının nakit sermaye artırımını indiriminden yararlanabilme durumuna ilişkin olarak görüşümüz açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Para, Değerleme, Sermaye Artırım İndirimi, Yatırım Teşvik

1. GİRİŞ

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 280/A maddesine 7103 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un 11'inci maddesiyle Kanun'un yayım tarihi olan **27.03.2018 tarihinden sonra tescil edilen tam mükellef sermaye şirketlerine uygulanmak üzere** "yurtdışından getirilerek sermaye olarak konulan yabancı paralar" başlıklı **yeni bir değerlendirme sistemiği getirilmiştir[1]**.

7103 sayılı Kanun'da yer alan bu düzenlemesinin gerekçesinde; "**Yatırım teşvik belgesi kapsamında yatırım yapacak tam mükellef sermaye şirketlerine, işe başladıkları hesap dönemi ve bu dönemi takip eden hesap döneminde sermaye olarak yurtdışından getirilen yabancı paralar için yeni bir değerlendirme müessesesi getirilmektedir. Öngörülen düzenlemeyle, bu amaçla getirilen yabancı paraların işe başlanılan hesap dönemini takip eden hesap dönemi sonuna kadar kullanılmayan kısmı ile yatırım teşvik belgesinde öngörülen yatırımları gerçekleştirmek üzere kullanılan kısmı için yabancı para değerlemesi nedeniyle ortaya çıkacak vergisel sonuçların önlenmesi amaçlanmaktadır. Madde ile ayrıca, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili kılınmaktadır.**" denilmiş ve Bakanlık bu yetkisini 25.05.2018 tarihinde yayımladığı 495 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile kullanmıştır[2].

6637 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 8'inci maddesiyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (KVK) "diğer

indirimler” başlıklı 10’uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde “sermaye şirketlerinin sermaye birikimlerinin artırılması ve yurtdışı merkezli bankalarda faizde tutulan nakitlerin şirket sermayelerine eklenmesini teşvik” amacıyla “nakit sermaye artırımında indirim” müessesesi düzenlenmiştir.

7103 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde **yatırım, üretim ve istihdamın teşvik edilmesi** gayesiyle muhtelif yasal düzenlemelerin yapıldığı belirtilmektedir. Bu mülahazayla, makalemizin ilerleyen bölümlerinde VUK’un 280/A maddesi ile getirilen değerlendirme sistematığının uygulanması sonucunda pasifte yer alan özel fon hesabında oluşan olumlu kur farklarının nakit sermaye artırımını indiriminden yararlanıp yararlanamayacağına ilişkin olarak görüşümüz açıklanacaktır.

2. VUK 280/A MADDESİNİN İLGİLİ HÜKÜMLERİ

VUK’un 280/A maddesinin **birinci fıkrası**, “***Yatırım teşvik belgesi kapsamında yatırım yapacak tam mükellef sermaye şirketlerine, işe başladıkları hesap dönemini takip eden hesap dönemi sonuna kadar yurtdışından getirilerek sermaye olarak konulan yabancı paraların, söz konusu dönem zarfında yatırım teşvik belgesi kapsamında sarf olunan kısmı nedeniyle oluşan kur farkları pasifte özel bir fon hesabına alınabilir***^[3]. Bu durumda olumlu kur farkları bu hesabın alacağına, olumsuz kur farkları ise bu hesabın borcuna kaydedilir.” şeklindedir.

Maddenin **üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde**, “*Birinci fıkra uyarınca oluşan fon hesabı, sermayeye ilave edilme dışında, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulur.*” denilmektedir.

3. NAKİT SERMAYE ARTIRIMI MÜESSESESİ (KVK 10/1-I MADDESİ DÜZENLEMESİ)

3.1. Nakit Sermaye Artırımı Müessesesinin İlgili Hükümleri

KVK’nın 10/1-ı maddesinin **birinci fıkrasında** “... hariç olmak üzere sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki **nakdi sermaye artışları** veya **yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden** ... ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50’si.”nin diğer indirim olarak dikkate alınabileceği belirtilmiş, **ikinci fıkrasının birinci cümlesinde**, “*Bu indirimden, sermaye artırımına ilişkin kararın veya ilk kuruluş aşamasında **ana sözleşmenin tescil edildiği hesap döneminden itibaren** başlamak üzere izleyen her bir dönem için ayrı ayrı yararlanır.*” şeklinde ifade edilmiş ve **üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde**, “...bilançoda yer alan **öz sermaye kalemlerinin** sermayeye eklenmesinden kaynaklanan ... sermaye artırımları, indirim hesaplamasında dikkate alınmaz.” denilmiştir. Yine, 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği’nin (Tebliğ) 10.6.1. bölümünde, “*Bilançoda yer alan **öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışları**”nın indirim tutarının hesaplamasında dikkate alınmayacağı* açıklanmıştır.

Tebliğ'in 10.6.1. bölümünde, düzenlemenin getiriliş amacı **sermaye şirketlerinin sermaye yapılarının güçlendirilmesi** olduğu belirtilmektedir. 6637 sayılı Kanun'la yasalaşan maddenin gerekçesinde[4] görüldüğü üzere komisyon görüşmeleri sırasında, KVK'nın 10/1-ı maddesinin üçüncü paragrafının son cümlesine “*bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan ...*” hükmünün eklendiği zira böyle bir durumda **işletmeye dışarıdan ilave nakdi bir kaynak girişi olmayacağı** ifade edilmiştir.

3.2. Bilançoda Yer Alan Öz Sermaye Kalemleri

Öz sermaye kalemleri genel itibariyle aşağıdaki unsurlardan oluşmaktadır[5]:

- Hisse Senedi İhraç Primleri (Emisyon Primleri)
- Hisse Senedi İptal Karları
- Yasal Yedekler
- Statü Yedekleri
- Olağanüstü Yedekler
- Geçmiş Yıllar Karları
- İştirak ve Gayrimenkul Satış Kazancı İstisnası Kaynaklı Fonlar
- Enflasyon Düzeltmesi Olumlu Farkları
- Enflasyon Düzeltmesi Karı (2003 Yılı)

- Özel Fonlar

3.3. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) İç Kaynaklardan Yapılan Sermaye Artırımı Hükümleri

TTK'nın “*iç kaynaklardan sermaye artırımı*” başlıklı 462'nci maddesinin ilgili hükümleri şu şekildedir:

“(1) Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve **mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar**[6] sermayeye dönüştürülerek sermaye iç kaynaklardan artırılabilir.

(2) ...

(3) Bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği **fonların** bulunması hâlinde, **bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılamaz.** Hem bu fonların sermayeye dönüştürülmesi hem de aynı zamanda ve aynı oranda sermayenin taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılabilir. Artırım genel kurul veya yönetim kurulu kararının ve esas sözleşmenin ilgili maddelerinin değişik şeklinin tescili ile kesinleşir. Tescil

ile o anda mevcut pay sahipleri mevcut paylarının sermayeye oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap ederler. Bedelsiz paylar üzerindeki hak kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz; bu haktan vazgeçilemez.”

3.4. Nakit Sermaye Artırımı Müessesesinde Yatırım Teşvik Belgeli Yatırımlar

KVK'nın 10/1-ı maddesinde yer alan düzenlemenin dördüncü paragrafıyla Bakanlar Kuruluna belirli durumlarda indirim oranını artırma/eksiltme yetkisi verilmiş ve Bakanlar Kurulu da söz konusu yetkiyi 26/6/2015 tarihli ve 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kullanmıştır[7]. Buna göre, Tebliğ'in 10.6.4.1. bölümünde indirim oranları açıklanmış olup, *“Nakdi olarak artırılan sermayenin, yatırım teşvik belgeli üretim ve sanayi tesisleri ile bu tesislere ait makine ve teçhizat yatırımlarında ve/veya bu tesislerin inşasına tahsis edilen arsa ve arazi yatırımlarında kullanılması durumunda, yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı ile sınırlı olmak üzere 25 puan ilave edilmek suretiyle söz konusu indirim uygulanacaktır.”* hükmüyle, nakit sermaye indiriminden yararlanmak isteyen mükelleflerin nakit olarak artırdıkları sermayelerini yatırım teşvik belgesi kapsamında endüstriyel tesis yatırımlarında ve bu tesislere ait makine ve teçhizat yatırımlarında kullanmaları halinde genel oran olan % 50 oranına 25 puan ilave edilmesiyle oluşan % 75 oranını tatbik etmeleri mümkün olmaktadır.

4. VUK'UN 280/A MADDESİNİN TATBİK EDİLMESİ SONUCU OLUŞAN FONLAR NAKİT SERMAYE ARTIRIMI İNDİRİMİNE TABİ OLABİLİR Mİ?

Öncelikle, bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinin nakit sermaye artırımı indirimi karşısındaki durumu ile ilgili olarak farklı görüşlere yer vermenin gerektiği kanaatindeyiz. Zira, bu görüşlerin makalemizin konusu ile ilgili olarak ışıktutabileceği düşünülmektedir.

4.1. Öz Sermaye Kalemlerinin Sermayeye Eklendiği Taktirde İndirimden Yararlanılabileceği Görüşleri ve Değerlendirmelerimiz

Bir görüşte, öz sermayede yer alan fonların veya geçmiş yıl karlarının önce sermaye azaltımına tabi tutularak ardından sermaye artırımı yapılmasında nakit sermaye artırımı indiriminden yararlanmayı engelleyici bir hüküm bulunmadığı ifade edilmektedir[8].

Yine bir diğer görüşte, dağıtımına konu olabilecek geçmiş yıl karları için gerekli stopajların yapılması, kar dışındaki öz sermaye unsurları için de yine vergisel yükümlülükler yapıp ortaklara dağıtıldıktan sonra bu kaynaklarla nakit sermaye artışına gidilmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir[9].

Yukarıdaki görüşlerin temel dayanak noktasının KVK'nın 10/1-ı maddesinin lafzı olduğu düşünülmektedir. Zira, gereken vergisel yükümlülükler yerine getirildikten sonra bilançodaki öz sermaye kalemleri kullanılarak “dolaylı” yoldan yapılacak nakit sermaye artırımlarını engellemeye yönelik herhangi bir hüküm madde lafzında mevcut değildir.

Yine, *emisyon primlerinin* de nakit sermaye gibi dikkate alınmasının düzenleme amacına uygun olacağı[10] farklı bir görüş olarak belirtilmiştir. Esas itibarıyla, bu görüş kendi içinde tutarlıdır. Eğer amaç kurumların mali yapısını veya sermaye yapısını güçlendirmekse, anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların itibari değeri ile satış değeri arasındaki pozitif fark olan emisyon primlerinin, kurumun banka hesabına daha fazla para girmesine neden olması, yani işletmenin aktif değerini artırması ve dolayısıyla daha fazla işletme sermayesi yaratması nedeniyle, anonim şirketlerin sermaye yapısının güçlenmesine katkıda bulunduğu düşünülebilir.

Diğer yandan, Tebliğ'in 5.6.2.4.3. bölümünde, *“dönem kârından ayrılan yedekler kullanılmak suretiyle sermaye artırımında bulunulması halinde ise bu işlem sonucu ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi ile fiilen kâr payı dağıtılması arasında fark bulunmamaktadır. Her iki halde de ortaklar, kurum bünyesinde oluşan kârlar üzerinde tasarrufla bulunma imkânına sahip olmaktadır.”* denilmektedir. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun 07.02.2018 tarih ve E:2017/626 K:2018/51 sayılı kararında da, *“kar yedeklerini kullanarak sermaye artışı gerçekleştiren şirketin ödenmiş sermayesi, artırılan tutar kadar artmaktadır. Ortaklar açısından bakıldığında, iştirak edilen şirketteki sermaye artışı nedeniyle sahip olunan hisse senedinin sayısı artacağı gibi iştirakin değeri de artacağından, bu durumun, ortaklara doğrudan kar payı dağıtımından bir farkı bulunmamaktadır.”*[11] Kar yedeklerinin sermayeye ilave edilmesi neticesinde ortaklar açısından bir gelir/kazanç elde edildiği Tebliğ ve Danıştay kararı ile kesin bir hüküm altındaysa, böyle bir durumda, ortakların uhdesine geçen miktar kadar nakit sermaye artırım indiriminden yararlanmak da imkan dâhilinde olabilecektir. Son olarak, *sermaye avansına* ilişkin Tebliğ'in 10.6.3.1.1. bölümünde yer alan açıklamalardan hareketle, ortaklar tarafından sermaye artırımına ilişkin karardan önce şirketin banka hesabına yatırılan tutarların, banka hesabına yatırıldığı tarihten itibaren şirketin bilançosunda öz sermaye kalemleri arasında yer alan '529-Diğer Sermaye Yedekleri' hesabında izlenmesi gerektiği, dolayısıyla, sermaye avansının vergi idaresince öz sermaye kalemi altında değerlendirilip Tebliğ ile uygulama dâhiline alınmasının önemli bir çelişki ve hukuka aykırılık yarattığı savunulmaktadır[12].

4.2. Öz Sermaye Kalemlerinin Sermayeye Eklendiği Taktirde İndirimden Yararlanılamayacağı Görüşleri ve Değerlendirmelerimiz

Ortaklara kar dağıtımı yapıldıktan sonra bu karların kullanılması suretiyle yapılan nakit sermaye artırımlarının, KVK'nın 10/1-ı maddesinde belirtilen indirim hakkından yararlanıp yararlanamayacağı hususunda Gelir İdaresi Başkanlığı, *“...bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesi suretiyle gerçekleştirilen nakdi sermaye artırımları dolayısıyla Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde düzenlenen indirim uygulamasından faydalanılması mümkün olmadığından, şirket karının önce ortaklara dağıtılıp daha sonra da tekrar şirkete sermaye olarak konulması işlemi dolayısıyla ve dağıtılan bu kar payı tutarıyla sınırlı olmak üzere bu indirim uygulamasından yararlanmanız*

mümkün değildir.”[13] şeklinde açıklama yapmıştır. Buna göre Gelir İdaresi Başkanlığı, geçmiş yıl karlarının öncelikle ortaklara dağıtılıp daha sonra nakit sermaye artışına gidilmesi halinde bu eklenen kısım için indirim uygulamasından yararlanılamayacağı görüşündedir[14]. Bu görüşe göre, işletme öz sermayesinde bulunan kaynağın öncelikle dağıtılmak suretiyle işletme dışına çıkarıldıktan sonra sermaye artırımı yoluyla işletmeye tekrar koyulmasının işletmenin mali gücüne ilave katkısı bulunmadığından, nakit olarak artırılan sermayenin kar dağıtımından karşılanan kısmının faiz indiriminden yararlanmaması gerekmektedir[15]. Nakit kar dağıtımında kar dağıtan şirketin malvarlığı doğal olarak azalır[16]. Dolayısıyla, kar dağıtımı yapan bir şirketin ortaklarının elde ettiği karı başka yatırımlara kanalize etmeyerek şirkete sermaye olarak geri koyması onların alternatif bir maliyet üstlenmelerine neden olmaktadır. Böyle bir durumda, işletmenin varlık değerinde/mali gücünde matematiksel olarak bir değişme olmadığı öne sürebilir, fakat, şirketlerin finansman ihtiyacını tahvil ihraç ederek veya kredi kullanmak suretiyle karşılaması yerine öz sermayesini kullanmasının, geri konulan paranın sermaye yapısına dolaylı olarak katkıda bulunmasını sağladığı düşünülebilir.

7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun tasarısının 16’ncı maddesinde dağıtılmamış kar paylarının vergilendirilmesine yönelik bir düzenleme yer almaktaydı[17]. Buna göre, tasarıda yer alan madde ile tam mükellef kurumların ilgili hesap dönemlerinde elde ettikleri kurum kazançlarından kurumlar vergisi ödendikten sonra kalan dağıtılabilir karlarının *sermayeye eklenmesi teşvik edilmekte ve kurumların mali yapılarının güçlendirilmesi amaçlanmaktaydı*. Bu kapsamda, elde edildiği hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken ayı izleyen ikinci ayın sonuna kadar sermayeye eklenen veya kar dağıtımına konu edilen dağıtılabilir kurum kazançlarından kurum bünyesinde tevkifat yapmalarına gerek kalmayacaktı. Ancak 7061 sayılı Kanun yasalaşıp yürürlüğe girdikten sonra söz konusu düzenlemenin kanun metninde yer almadığı görüldü. Ne var ki, yasa koyucunun yasa tasarısında beliren iradesinin, dağıtılmamış karların sermayeye eklenerek kurumların mali yapılarını güçlendirmeyi sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, yukarıda yer alan vergi idaresinin görüşü ile yasa koyucunun görüşünün bu anlamda farklı olduğu görülmektedir[18].

4.3. Konu Hakkındaki Değerlendirmelerimiz

Yatırım, üretim ve istihdamın teşvik edilmesi gayesiyle yasalaşan 7103 sayılı Kanun’un 11’inci maddesiyle, VUK’un 280/A maddesine “*yurtdışından getirilerek sermaye olarak konulan yabancı paralar*” başlıklı hukuki bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeyle, yatırım teşvik belgesi kapsamında doğrudan yatırım yapacak olan tam mükellef sermaye şirketlerinin yurtdışından döviz cinsinden sermaye (yabancı para) getirerek yatırım yapmaları ve bu paraların yatırım teşvik belgesi kapsamında sarf olunan kısmının değerlendirilmesi sırasında oluşan olumlu kur farklarının pasifte yer alan ‘549- Özel Fonlar’ hesabına alabilecekleri belirtilmiştir. Böylece, bu paraların harcanması sırasında ortaya çıkabilecek kambiyo karları nedeniyle

oluşması beklenen kurum kazançlarının vergilendirilmeyerek korunması sağlanacaktır[19]-[20].

KVK'nın 10/1-ı maddesinde ve Tebliğ'de, bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışlarının indirim tutarının hesaplamasında dikkate alınmayacağı açıklanmıştır. Bu konuyla ilgili olarak makalemizin 4.1. ve 4.2. bölümlerinde farklı görüşlere ve değerlendirmelerimize yer verilmiştir.

Bize göre konunun iki yönden değerlendirilmesi gerekmektedir. Öncelikle, Tebliğ'de belirtildiği üzere bu düzenleme kurumların sermaye yapılarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bunun da işletmeye dışarıdan nakdi bir kaynak girişi vasıtasıyla gerçekleşmesi gerekmektedir. TTK'nın 462/1 ve 462/3'üncü maddelerinde anonim şirketler nezdinde gerçekleştirilecek olan iç kaynaklardan sermaye artırımı mevzuunda, mevzuatın bilançoya ve sermayeye konmasına izin verdiği fonların bulunması halinde bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden sermaye taahhüt edilmesi yoluyla sermayenin artırılamayacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla, TTK hükümleri doğrultusunda nakit sermaye taahhüdünde bulunan bir anonim şirketin bilançosunda yer alan öz sermaye kalemlerinden birisi olan fonlar hesabının öncelikle sermayeye dönüştürülmesi ve bunun ardından sermayenin taahhüt edilmesi gerekecek, aksi halde bu hükme aykırı sermaye artışları geçersiz olabilecektir[21]. Bu itibarla, yasa koyucunun TTK'nın ilgili hükümlerini de dikkate alarak komisyon görüşmeleri sırasında söz konusu değişikliği ilave ettiği değerlendirilmektedir. Zira, sermaye artırımı öncesinde veyahut sırasında bu kalemlerin sermayeye dönüştürülmesi işlemi sermaye hesabında yer alan tutarın sadece rakamsal olarak büyümesine neden olacak, işletme sermayesini artırıcı bir etki yaratmayacaktır. Bu nedenle, mükelleflerin bilançolarında yer alan ve sermayelerinin bir unsuru olan fonlarını sermayeye eklemeleri durumunda nakit sermaye artırımı indirimden faydalandırılmamaları, sermaye şirketlerinin bilançolarındaki '*500- Sermaye*' hesabına doğrudan nakdi bir unsurun girmemesi dolayısıyla ihtiyatlı bir düzenleme olarak değerlendirilebilir. Ancak makalemizin, 4.1. ve 4.2. bölümünde yer alan görüş ve değerlendirmelerden de anlaşılacağı üzere, bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermaye artırımına konu edilmesinde ve indirim imkanından faydalanmasında torba bir anlayışın da doğru olmadığı kanaatindeyiz.

Diğer yandan, nakit sermaye artırımı indirimi müessesesi, sermaye şirketlerinin planlanan yeni yatırımlarını gerçekleştirirken finansal kuruluşlardan kredi kullanarak, ortaklarından veya ortakla ilişkili kişilerden borçlanarak veya tahvil ihraç etmek yerine yatırımlarının sermaye yoluyla finanse etmelerini teşvik etmek amaçlı getirilmiş bir düzenlemedir[22]. Bununla birlikte, makalemizin 3.4. bölümünde de belirtildiği üzere, nakden artırılan sermayenin yatırım teşvikli yeni yatırımlarda kullanılması indirim oranının 25 puan artırılması suretiyle teşvik edilmektedir. Dolayısıyla, 27.03.2018 tarihinden itibaren tescil edilerek tüzel kişilik kazanan tam mükellef sermaye şirketlerinin yurtdışından getirerek sermaye olarak koydukları yabancı paralarını yatırım teşvik belgesi kapsamında harcamaları nedeniyle oluşan ve pasifte takip edilen olumlu kur farklarının da sermayeye ilave edilmesi nedeniyle nakit sermaye artırımı

indiriminden yararlanabilecekleri düşünülebilir. Ancak, 280/A maddesi kapsamına giren yabancı paranın, yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılacak yatırımlara ilişkin ödemelerde kullanılması/sarf edilmesi sırasında ortaya çıkan ve ‘549-Özel Fonlar’ hesabının alacağına biriken olumlu kur farkları her halükarda yatırımlar nedeniyle bilançonun aktifinde yani yatırımın maliyetinde yer almaktadır. Bu nedenle, yeni kurularak hükmi şahsiyete haiz olan bu türden şirketlerin bu değerlendirme sistematüğını uygulamayı tercih ettiklerinde ortaya çıkan olumlu kur farklarının fon hesabına alınması, kurumların bu gelirlerini vergi dışında bırakarak işletme sermayelerinin aşınmasını önlemek maksadındadır. Dolayısıyla, her iki düzenlemenin maliye politikası çerçevesinde işletmelere vergiler yoluyla finansman desteğı sağlanması, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve teşvik edilmesi adına birbirini tamamlayacağı değerlendirilse dahi KVK’nın 10/1-ı maddesinin lafzının yani vergi tekniğinin bu duruma imkân vermediğı sonucuna varılmaktadır.

Ancak, yatırım teşvik belgesi kapsamında doğrudan yabancı yatırımların ölkemize döviz cinsinden sermaye getirerek yatırım yapması, bu yeni yatırımların içinde bulunduğumuz ekonomik koşullar içerisinde faaliyetlerini sürdürebilmeleri ve vergiler yönüyle nefes alabilmelerine yardımcı olmak niyeti güdüldüğü taktirde, KVK’nın “*muafiyet, istisna ve indirimlerin sınırı*” başlıklı 35’inci maddesinin “*diğer kanunlardaki muafiyet, istisna ve indirimlere ilişkin hükümler, kurumlar vergisi bakımından geçersizdir.*” hükmü gereğı, KVK’nın 10/1-ı maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesindeki “*bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan*” ifadesinin devamına parantez içerisinde “*213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 280/A maddesi neticesinde oluşan olumlu kur farkları hariç*” yazılabileceğı ve böylece her iki düzenlemenin de maliye politikası çerçevesinde vergiler yoluyla finansman desteğı, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve teşvik edilmesi adına birbirini tamamlayacağı kanaatine varılabilmektedir.

5. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

27.03.2018 tarihinde ikinci mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7103 sayılı Kanun’da yer alan 11’inci maddenin gerekçesinde (VUK’un 280/A maddesi), yatırım teşvik belgesi kapsamında yatırım yapacak tam mükellef sermaye şirketlerinin yurtdışından getirerek sermaye olarak koydukları yabancı paraların yatırım teşvik belgesinde öngörölen yatırımları gerçekleştirmek üzere kullanılan kısmı için yabancı para değeriemesi nedeniyle ortaya çıkacak vergisel sonuçların önlenmesinin amaçlandığı açıklanmaktadır. VUK’un 280/A maddesinin birinci fıkrasına göre, bu yabancı paraların yatırım teşvik belgesi kapsamında sarf olunan kısmı nedeniyle oluşan olumlu kur farklarının pasifte özel bir fon hesabına alınabileceğı belirtilmiştir. Makalemizde, özel fonda biriken bu tutarların sermayeye eklenmesi neticesinde KVK’nın 10/1-ı maddesinde yer alan nakit sermaye artırımı indirimi müessesesinden faydalanıp faydalanamayacağı irdelenmiştir. Her ne kadar, 10/1-ı maddesinde bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan artırımların indirim hesaplanmasında dikkate alınmayacağı belirtildiyse de, her iki düzenlemenin de maliye

politikası çerçevesinde vergiler yoluyla finansman desteği ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ve teşvik edilmesi adına birbirini tamamladığı sonucuna varıldığından, yatırım teşvik belgesi kapsamında doğrudan yabancı yatırımların ülkemize döviz cinsinden sermaye getirerek yatırım yapması, bu yeni yatırımların içinde bulunduğumuz ekonomik koşullar içerisinde faaliyetlerini sürdürebilmeleri ve vergi yönüyle nefes alabilmelerine yardımcı olmak niyeti güdüldüğü taktirde, VUK'un 280/A maddesinin uygulanması neticesinde oluşan olumlu kur farklarının sermayeye ilave edilmesi suretiyle nakit sermaye artırımı indiriminden yararlanılabileceği kanaatine varılmıştır.

KAYNAKÇA

- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=179719&pkanunnumarasi=6637> (Erişim Tarihi: 07.10.2018)
- 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=215318&pkanunnumarasi=7061> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)
- 7103 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 495 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği
- 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- Akyol, M. Emin. “Geçmiş Yıl Karlarının Dağıtılmasından Sonra Nakdi Sermaye Artırımı Yapılması Halinde Faiz İndirimi Uygulaması”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 434, Ekim 2017, s.49.
- Bıyık, Recep. “Karını Sermayeye Ekleyen Şirketlerin Ortağı Şirketler İçin Önemli Bir Karar (3)”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/karini-sermayeye-ekleyen-sirketlerin-ortagi-sirketler-icin-onemli-bir-karar/425720> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)
- Coşgun, Okan. “Nakit Sermaye Teşvikine İlişkin Notlar”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 416, Nisan 2016, s.165.
- Çetin, Menderes. “Kar Dağıtımı Sonrasında Sermaye Artışı Yapılması Halinde ‘Sermaye Artışında İndirim’ Uygulaması Nasıl Olacaktır?”, <https://www.verginet.net/dtt/1/kar-dagitimi-sonrasi-sermaye-artisi-indirimi.aspx> (Erişim Tarihi: 07.10.2018)

- Doğrusöz, A. Bumin, Onat, Öznur ve Töralp, Funda Tunçel. Türk Ticaret Kanunu, Cilt:1, Ankara, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yay., 2011.
- Doğrusöz, Bumin. “Döviz Olarak Getirilen Sermayede Kur Değerlemesi”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/doviz-olarak-getirilen-sermayede-kur-degerlemesi/424081> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)
- Doğrusöz, Bumin. “İşletmeleri Rahatlatmak”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/isletmeleri-rahlatmak/428587> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)
- Doğrusöz, Bumin. “Kurumların Dağıtılmamış Karlarına Stopaj Geliyor”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/kurumlarin-dagitilmamis-karlarina-stopaj-geliyor/384209> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)
- Fähran, Ferhat. “Bilançoda Sermayeye Eklenmesine Mevzuatın İzin Verdiği Fonların Bulunması Halinde, Yalnızca Nakdi Sermaye Taahhüdüne Dayanan Sermaye Artışının Kanun’a Aykırılığı ve Değerlendirmelerimiz”, Yaklaşım Dergisi, Sayı: 283, Temmuz 2016.
- Gençaslan, Mustafa Baturhan. “Yurtdışından Getirilerek Sermaye Olarak Konulan Yabancı Paraların Değerlemesine Yönelik Analizler”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 446, Ekim 2018, ss.123-131.
- Gündüz, Zeki. “Bilançoları Güçlendirmeye Dönük Öneriler (4)”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/bilancolari-guclendirmeye-donuk-oneriler-4/428507> (Erişim Tarihi: 07.10.2018)
- Kahraman, Abdulkadir. “Danıştay’dan ‘Bedelsiz Hisse Verilmesi Kar Payı Değil’ Kararı’na İptal”, <https://www.kpmgvergi.com/Blog/Pages/FullBlog.aspx?article=914> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)
- Kurt, Mehmet Emek. “Nakdi Sermaye Artışlarında Faiz İndirimi Uygulamasıyla İlgili Belirsizlikler Giderildi (Mi)”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 416, Nisan 2016, s.95.
- Kurt, Mehmet Emek. “Nakdi Sermaye Artışlarında Teşvik Uygulamasıyla İlgili Özellikli Hususlar”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 408, Ağustos 2015, s.36.
- Penezoğlu, Yusuf Gökhan. “Ortak Alacağının Sermayeye İlavesinde Sermaye Artırım İndirimi Uygulaması”, <https://kpmgvergi.com/Blog/Pages/FullBlog.aspx?article=615> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)
- Sak, Güven. “Hayabusa2, Mascotu, 4 Ekim’de Ryugu’ya İndirdi”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/hayabusa2-mascotu-4-ekimde-ryuguya-indirdi/429412>, (Erişim Tarihi: 08.10.2018)
- Sezen, Açıl. “Şirketlerimiz Borçlu Mu?”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/sirketlerimiz-borclu-mu/420025> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

[1] Mustafa Baturhan Gençaslan, “Yurtdışından Getirilerek Sermaye Olarak Konulan Yabancı Paraların Değerlemesine Yönelik Analizler”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 446, Ekim 2018, s.130.

[2] 495 Sıra No.lu Tebliğ’de yer alan hususlarla ilgili olarak ayrıntılı değerlendirmelerimize Vergi Dünyası Dergisi’nin 446’ıncı sayısında yer verildiğinden makalenin ilerleyen bölümlerinde makalemizin konusunu ilgilendiren durumlar dışında bir değerlendirme yapılmayacaktır.

[3] Yurtdışından getirilerek sermaye olarak konulan yabancı paralardan işe başlanılan hesap dönemini takip eden hesap döneminin sonuna kadar harcanmayan kısmının söz konusu hesap dönemlerine ait vergilendirme dönemlerinin sonuna kadar **mukayyet değeriyle** değerlendirileceği, işe başlanılan hesap dönemini takip eden hesap döneminin sonu itibarıyla Kanun’un 280’inci maddesine göre değerlendirileceği ifade edilmektedir. Bu itibarla, bir görüşte dövizin şirket hesaplarına girdiği gün ile değerlendirme günü arasındaki farkın vergi dışı kalmamasının, bu tutarlar açısından sadece bir vergi erteleme olarak iş göreceği ve belki de yatırımcıya büyük matrahlar çıkartacağı belirtilmektedir.

Bumin Doğrusöz, “Döviz Olarak Getirilen Sermayede Kur Değerlemesi”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/doviz-olarak-getirilen-sermayede-kur-degerlemesi/424081> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

[4] <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=179719&pkanunnumarasi=6637> (Erişim Tarihi: 07.10.2018)

[5] Mehmet Emek Kurt, “Nakdi Sermaye Artışlarında Faiz İndirimi Uygulamasıyla İlgili Belirsizlikler Giderildi (Mi)”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 416, Nisan 2016, s.95.

[6] Fıkranın gerekçesinde, fonların belirlenmeden, mevzuatta sermayeye eklenmesine cevaz verilen fonlar olarak tanımlandığı belirtilmiştir.

[7] 700 Sayılı KHK’nın 173 üncü maddesiyle değişen ibare ile 09.07.2018 tarihinden itibaren indirim oranında değişiklik yapmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

[8] Okan Coşgun, “Nakit Sermaye Teşvikine İlişkin Notlar”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 416, Nisan 2016, s.165.

[9] Mehmet Emek Kurt, “Nakdi Sermaye Artışlarında Teşvik Uygulamasıyla İlgili Özellikli Hususlar”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 408, Ağustos 2015, s.36.

[10] Zeki Gündüz, “Bilançoları Güçlendirmeye Dönük Öneriler (4)”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/bilancolari-guclendirmeye-donuk-oneriler-4/428507> (Erişim Tarihi: 07.10.2018)

[11] Abdulkadir Kahraman, “Danıştay’dan ‘Bedelsiz Hisse Verilmesi Kar Payı Değil’ Kararı’na İptal”, <https://www.kpmgvergi.com/Blog/Pages/FullBlog.aspx?article=914> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

Recep Bıyık, “Karını Sermayeye Ekleyen Şirketlerin Ortağı Şirketler İçin Önemli Bir Karar (3)”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/karini-sermayeye-ekleyen-sirketlerin-ortagi-sirketler-icin-onemli-bir-karar/425720> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

[12] Yusuf Gökhan Penezoğlu, “Ortak Alacağının Sermayeye İlavesinde Sermaye Artırım İndirimi

Uygulaması”, <https://www.kpmgvergi.com/Blog/Pages/FullBlog.aspx?article=615> (Erişim Tarihi: 07.10.2018)

[13] M. Emin Akyol, “Geçmiş Yıl Karlarının Dağıtılmasından Sonra Nakdi Sermaye Artırımı Yapılması Halinde Faiz İndirimi Uygulaması”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 434, Ekim 2017, s.49.

[14] Akyol, s.49.

[15] Akyol, s.49.

Söz konusu özelgeye ilişkin bir değerlendirmede, sermaye artışı işleminin ortakların kar dağıtımını sonrasında elde ettikleri gelirleri ile yapılması halinde bu uygulamadan yararlanılamayacağı yönünde yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu nedenle gerekli vergisel yükümlülükler yerine getirilerek uygulamadan yararlanılabileceği ifade edilmektedir. Menderes Çetin, “Kar Dağıtım Sonrasında Sermaye Artışı Yapılması Halinde ‘Sermaye Artışında İndirim’ Uygulaması Nasıl Olacaktır?”, <https://www.verginet.net/dtt/1/kar-dagitimi-sonrasi-sermaye-artisi-indirimi.aspx> (Erişim Tarihi: 07.10.2018)

[16] Recep Bıyık, “<https://www.dunya.com/kose-yazisi/karini-sermayeye-ekleyen-sirketlerin-ortagi-sirketler-icin-onemli-bir-karar-3/382379>” (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

[17] <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=215318&pkanunnumarasi=7061> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

[18] 7061 sayılı Kanun tasarısında yer alan ancak yasalaşmayan “dağıtılmamış karların sermayeye eklenmesi” hususuyla ilgili olarak bir görüşte, eklenmesi öngörülen tutarların KVK’nın 10/1-ı maddesinde düzenlenmiş olan nakit sermaye artırımı teşvikinden de yararlanacağı öngörülse idi tasarıdaki düzenlemenin daha yararlı olabileceği ve yatırım ortamının iyileştirilmesine de hizmet edeceği belirtilmektedir.

Bumin Doğrusöz, “Kurumların Dağıtılmamış Karlarına Stopaj Geliyor”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/kurumlarin-dagitilmamis-karlarina-stopaj-geliyor/384209> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

[19] Bir görüşte, bu düzenleme haricinde, kur farklarına dayalı fiyat artışının gelirleri artırdığı için, bu kur farklarının gelir gibi vergilendirilmeyerek işletmelerin işletme sermayelerinin korunması gerektiği ifade edilmektedir.

Güven Sak, “Hayabusa2, Mascotu, 4 Ekim’de Ryugu’ya İndirdi”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/hayabusa2-mascotu-4-ekimde-ryuguya-indirdi/429412> (Erişim tarihi: 08.10.2018)

[20] Yine benzer bir görüşte, kur farklarının ve hatta vade farklarının realize olmadıkça, bir başka deyişle fiilen ortaya çıkmadıkça vergilendirilmemesinin sağlanması gerektiği, bir geçici madde ile 2018 ve izleyen bir veya iki yıl için bu yönde bir düzenleme yapılabileceği ve bu konudaki değerlendirme hükümlerinin askıya alınabileceği ifade edilmektedir.

Bumin Doğrusöz, “İşletmeleri Rahatlatmak”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/isletmeleri-rahatlatmak/428587> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

[21] Ferhat Fähran, “Bilançoda Sermayeye Eklenmesine Mevzuatın İzin Verdiği Fonların Bulunması Halinde, Yalnızca Nakdi Sermaye Taahhüdüne Dayanan Sermaye Artışının Kanun’a Aykırılığı ve Değerlendirmelerimiz”, Yaklaşım Dergisi, Sayı: 283, Temmuz 2016.

[22] ISO 500 listesindeki işletmelerin toplam borçlarının öz kaynaklarına oranı 2013 yılında % 132 iken bu oranın bu yıl % 170’e yükseldiği ve bu artışın bir kısmının şirketlerin daha fazla borç almasından kaynaklandığı belirtilmektedir. Yine öz kaynakların aktife oranının 2013 yılında % 43 iken geçen sene % 37’ye düştüğü ifade edilmektedir. Yani şirketler faaliyetlerini daha az öz kaynakla ve daha çok borç alarak idame ettirmektedirler. Açıl Sezen, “Şirketlerimiz Borçlu Mu?”, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/sirketlerimiz-borclu-mu/420025> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)